

VEERVIERING ZONDAG 23 JUNI 2019: HET MEISJE VAN HET HOGLIED

Over verliefdheid en wederzijdse waardering...

Voorblad:

Het bruidje uit het Hooglied

Ik kom uit het oosten
het land van de morgen
en van de woestijn.
Kijk me eens aan
en luister:
'Meisjes van Jeruzalem,
al is mijn huid donker,
toch ben ik mooi,
donker als de tenten van Kedar,
donder en mooi,
als de tapijten van Salomo.
Let niet op mijn donkere huis,
de zon heeft me verbrand.
Mijn broers waren hard voor mij,
ik moest waken over hun wijngaard,
voor mij hebben ze niet gezorgd,
ook voor mijn wijngaard niet.'
'Meisjes van Jeruzalem,
ik bezweer jullie
bij de gazellen en de hinden:
dwing de liefde niet,
wek haar niet, voor ze het zelf wil.'

Ik ben het bruidje uit het Hooglied
maar ik wist het niet.
Jullie nu wel.

Welkom – verontschuldigingen

Lied Jij die bent

Gebed om ontferming

Niemand is perfect. We worden opgeroepen onze kwaliteiten ten dienste te stellen en onze kwetsbaarheid te durven toevertrouwen aan de ander/Ander.

Samen: Jij die bent 'ik zal er zijn' – groei in ons, kom in ons tot leven.

Een bewonderend woord kan wonderen doen. Geluk en veerkracht zijn ervan afhankelijk. We worden opgeroepen de ogen van ons hart de kost te geven.

Samen: Jij die bent 'ik zal er zijn' – groei in ons, kom in ons tot leven.

Verbondenheid door lief en leed is een genade. We worden opgeroepen verbondenheid te koesteren en daarin tegendraads te durven zijn.

Samen: Jij die bent 'ik zal er zijn' – groei in ons, kom in ons tot leven.

Inleiding

Bij de mooie Paasviering hebben we al een aanzet gekregen naar het Hooglied toe. Toen werd het gesitueerd na de paradijs tuin – als de tuin van verlangen – onderweg naar de tuin met het lege graf.

Vandaag blijven we stilstaan bij de tuin van verlangen, het Hooglied. Het is een piepklein maar wonderlijk poëtisch boekje in de Bijbel waarin vooral een vrouw het woord neemt. Volgens Mimi Deckers-Dijs werd het geschreven als protest tegen de hervormingen van Ezra/Nehemia.

Na de ballingschap wilden de priester/schriftgeleerde Erza en de landvoogd Nehemia Jeruzalem met de tempel herbouwen en een religieus reveil van de Joodse gemeenschap door de 'Wet van Mozes' strikt te doen naleven. Ze verdedigden de 'rechtzinnige leer' die geen inmenging van vreemden toelaat. Wie geen papieren had van zijn Joodse afkomst, telde niet mee. Wie een vreemde vrouw had gehuwd, moest haar zonder pardon verstoten... Hooglied laat een vrouw aan het woord die 'zwart' is, die bang is dat men er haar op aanziet. Tegelijk horen we een gezonde levenslust en geestelijke veerkracht doorheen het lied. De vrouw en haar lief zijn gelijkwaardige partners die met en voor elkaar willen leven. Ze zijn verschillend – ook in de beelden waarmee ze elkaar beschrijven; ze verstaan elkaar niet altijd – waardoor hun liefde hen wanhopig doet zoeken naar elkaar; maar nergens staat de één boven de ander!

Voor de lezing moesten we een keuze maken. We hebben gekozen voor de eerste verzen waar 'zij' aan het woord is. Ze vertelt hoe ze naar hem verlangt – zoals ook andere meisjes.

Haar donkere huidskleur belet haar niet een vrije vrouw te zijn die op zoek gaat naar haar lief.

In het tweede stukje uit het volgende hoofdstuk spreekt 'hij'. Daarin bevestigt hij haar. Hij spoort haar aan 'op te staan' en te 'gaan' met dezelfde woorden waarmee Abraham werd geroepen het vertrouwde achter te laten en het te wagen met God.

Lezing uit het Hooglied: 1,1-7; 2,10-14

Laat mij kussen met de kussen van zijn mond!
Want je liefkozingen zijn zoeter dan wijn,
de geur van je oliën is zachter dan alle balsems,
uitgegoten olie is je naam.
Daarom hebben de meisjes je lief.
Trek me mee, achter je aan, laten we rennen.

Laat mij komen, o koning, in je kamer.
Laten wij juichen en ons verheugen over jou,
dronken van je liefkozingen, meer dan van wijn.
Terecht hebben de meisjes je lief.

Zwart ben ik, maar prachtig, dochters van Jeruzalem,
als de tenten uit Kedar, als de tentdoeken van Salomo.

Zie mij er niet op aan dat ik zo zwart ben:
de zon heeft mij gebruind;
de zonen van mijn moeder waren ziedend op me;
bewaakster van de wijngaarden maakten ze me;
mijn eigen wijngaard kon ik niet bewaken.

Vertel mij toch, mijn zielsbeminde:
waar weidt je je schaapjes?
Waar laat je ze in de middaghitte uitrusten?
Want waarom zou ik als een gesluierte ronddolen
bij de kudden van je vrienden?
Dan spreekt mijn liefste; hij zegt tot mij:

Sta op, mijn vriendin, mijn schone, en ga er op uit,
want zie, de winter is voorbij,
de regen is weggetrokken, heengegaan.
Op het land verschijnen de bloesems,
de zangtijd is aangebroken,
op ons land klinkt de stem van de tortel.
De vijgenboom kleurt zijn jonge vruchten,
de wijnstokken in bloesemknop geuren;

sta op, ga, mijn vriendin, mijn schone, ga er op uit.
Duif van mij in de rotskloven, verscholen in de bergwand,
laat mij je aangezicht zien, laat mij je stem horen,
want je stem is zo zoet en je aangezicht prachtig!

Duiding

In het Hooglied is een vrouw aan het woord die kiest voor gelijkwaardigheid en wederkerigheid. Dat is niet vanzelfsprekend. Haar broers dwingen haar bv voor hèn te werken. Broer-woorden in de Bijbel blijkt niet vanzelfsprekend. Kaïn en Abel, Ezau en Jakob, Jozef en zijn broers – ze worstelen ieder op hun manier met ‘eerste’-zijn. Het is een lange weg naar broederschap.

Zo is het eveneens een lange weg naar partnerschap tussen man en vrouw. In het scheppingsverhaal werden ze nochtans als partners geschapen, als een ‘tegenover’ die zowel man als vrouw meer mens maakt.

Maar ondertussen gaat Israël zijn eigen weg – met Abraham (land en nakomelingen), Mozes (Tora/onderwijzing), David (koningschap en tempel), enz. TOT de verschrikking van de ballingschap. Hoe is het zover kunnen komen? Heeft het volk zich niet gehouden aan de Wet? Is de ballingschap een straf voor hun afvalligheid? Na de terugkeer van een kleine rest, ijveren de priester-schriftgeleerde Ezra en de landvoogd Nehemia voor een godsdienstig herstel van het Joodse volk! Nehemia herbouwt de muren van Jeruzalem. Ezra voert de Wet van Mozes in als grondwet voor de herboren Joodse gemeenschap. Daarbij treedt hij furieus op tegen al wat vreemd is aan (zijn interpretatie van) de Wet van Mozes. ‘ezra’ betekent ingeborene/autochtoon. Als priester treed Ezra bv. hard op tegen gemengde huwelijken.

Laat nu net de liefdesrelatie tussen een man en een (uitheemse) vrouw het thema van het Hooglied zijn. Maar vanuit een heel ander perspectief. Voor Mimi Deckers-Dijs is het Hooglied een liefdeslied als protest tegen het wettisch in stand houden van ‘Gods wil’ (zoals ze door Ezra/Nehemia verstaan wordt).

Enkele voorbeelden uit onze lezing van vandaag:

Hgl.1,1 LIED DER LIEDEREN muzisch en speels liefdeslied – het mooiste lied

Neh.9,6 HEMELEN DER HEMELEN verheven sacraliteit

Hgl.1,1 van SALOMO – voor Salomo?

1,4 koning. Salomo? Haar geliefde?

Andere vertaling: Zelfs al bracht de koning mij in zijn vertrekken (ware liefde is niet te koop)

Neh.13,26-27 Salomo had vele vreemde vrouwen. Vandaar ging het fout.

WIJN

Hgl.1,2 Liefkozingen, zoeter dan wijn. Ze genieten en zijn levenslustig.

(uit openingszang 1,2-14)

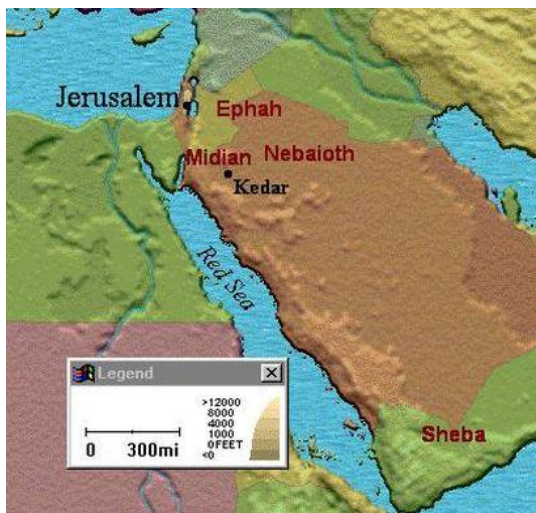
Neh. was schenker van koning Artachsasta van Perzië. Hij vroeg om Jeruzalem te mogen heropbouwen – wat hem werd toegestaan. Hij ijverde er voor het onderhouden van de Wet. Bijvoorbeeld: geen wijn op sabbat.

EXCLUSIEF/INCLUSIEF

Hgl.1,3-4 De andere meisjes hebben hem ook lief. Zonder exclusiviteit, jaloezie of wantrouwen. Ze vertrouwen elkaar.

Hgl.1,5-6 ZWART ben ik en tegelijk prachtig. Is ze uitheems?

Kedar (=donkerte) ligt in het zuiden, in de woestijn van het Arabische schiereiland, het woongebied van Ismaëlieten.

Ezra 10 Uitheemse vrouwen met hun kinderen worden weggestuurd.

Vreemdelingvriendelijke teksten uit de Torah lijken onbekend bij Ezra/Neh.

Neh.7,63 Wie uitheemse vrouwen gehuwd had, stond niet ingeschreven in het geslachtsregister en werd op grond daarvan onrein verklaard.

13,27 Jullie zijn onze God ontrouw door met vreemde vrouwen te huwen.

MATRIARCHAAT/PATRIARCHAAT

Hgl.1,6 Zonen van mijn MOEDER – het huis van mijn moeder... (vader komt niet voor)
Jonge vrouwen werden onder de hoede van hun broers geplaatst.

Neh.7,61 huis van de vaders

Ezra 7,27 onze vaders

STA OP!

Hgl.2,10.13 Ga er op uit – zoals Abraham. Sta op voor jezelf. Gezonde veerkracht. De geliefden staan op om naar elkaar te gaan en tegelijk meer zichzelf te worden.

(uit schoonheidslied 1,15-4,1a)

Neh.9,1-3 Schuldbelijdenis, zich neerbuigen voor God, vasten in zak en as.

2,12 Opstaan om de muren te inspecteren.

Ezra 1,5 Judeeërs staan op om Jeruzalem te herstellen – de rechtzinnige leer te verdedigen (reinheidsideologie)

Laatste vers Hgl.8,14 VLUCHT MIJN LIEFSTE (uit de benauwende Ezra-cultuur en kies voor de liefde). In het Hooglied blijft de vrouw haar verlangen koesteren: het verlangen mèèr zichzelf te worden in de relatie met de geliefde ander.

In het Hooglied hebben man en vrouw een eigen ‘terrein’: zij werkt in de wijngaard; hij weidt de kudden als herder. Ze respecteren elkaars terrein, maar nodigen tegelijk uit om open de komen voor de ànder als verrijking.

Liefde is nooit in je bezit. Het is een waagstuk. Zo is het ook met Gods liefde. Die is niet te koop met ‘goed gedrag’. Ze is ‘om niet’ of ze is niet.

Daarom is het nodig te blijven weven aan de liefde en haar verhalen. Ons eigen hart krijgt ruimte van leven als we de ander ‘groot’ maken. Liefde toont zich bij momenten in zwijgen – niet alles hoeft gedeeld op facebook.

Intimiteit is in het Hooglied: vertrouwelijk omgaan van mens tot mens, verlangen samen te zijn, open komen voor elkaar en elkaar respecteren - èn wanhopig zoeken naar elkaar, moeilijkheden overwinnen...

Uitwisseling

SYMBOL: hartje waaraan rozemarijn en andere geurende kruiden gebonden worden

VRAAG: Waar zien we liefde?

Eerst wordt wat tijd voorzien om op te schrijven. Daarna is er mogelijkheid om te delen.

Lied Veelvormig zij de liefde

Voorbeden

Laat ons blij zijn met het geluk dat we kunnen delen,
laat ons openstaan voor de liefde die ons te beurt valt...

Lied: Waar mensen elkaar in 't leven dragen, begint nieuwe hoop te dagen.

Laat ons niet alleen werken voor ons eigen levensonderhoud
Laat ons in doen en laten oog hebben voor de gemeenschap...

Lied: Waar mensen elkaar in 't leven dragen, begint nieuwe hoop te dagen.

Laat ons doorheen conflicten groeien naar harmonie
Laat ons wegen vinden om heel de schepping tot haar recht te laten komen...
Lied: Waar mensen elkaar in 't leven dragen, begint nieuwe hoop te dagen.

Laat ons niet leven als opgejaagde mensen
Laat ons vertrouwwol zoeken naar verbondenheid...
Lied: Waar mensen elkaar in 't leven dragen, begint nieuwe hoop te dagen.

Tafelgebed

V 1: In ieder huis staat een tafel met stoelen;
huiselijke kring van eten, drinken, geven en nemen,
met kansen op vrede en geluk, begrip en mededeelzaamheid.
We zien er mensen die het huis bewoonbaar maken, gezellig en vertrouwd;
ouders en kinderen die schade en schande samen verwerken tot vergeving en vrede.

Lied Ubi caritas (bewerking Guy Manshoven)

Waar er lief - de is en goed - heid, ie - der mens na - bij te zijn,
5
daar zal le - ven o - pen - bloei - en, is de E - ne ons na - bij.

V 2: Ook hier staat een tafel gedekt met brood en wijn,
teken van mensen die liefhebben in lief en leed,
teken van mensen die elkaar van dienst willen zijn in woord en daad.
Zo was ook Jezus' leven: liefde tot het uiterste
opdat ook wij elkaar zouden liefhebben zoals hij.

Lied Ubi caritas

V 3: Daarbij denken we terug aan die laatste avond
hoe hij brood brak en uitdeelde met de woorden:
Liefde wil zich geven – ten leven!
Deze tafel staat voor de lange grote wereldtafel:
broederschap van God met brood voor iedereen, gedeeld in liefde.

Lied Ubi caritas

(brood wordt rondgegeven – terwijl muziek gespeeld wordt)

V1: Zo was Jezus' leven: liefde tot het uiterste
opdat ook wij elkaar zouden liefhebben als hij.
Daarbij denken we terug aan die laatste avond
hoe hij iedereen te drinken gaf met de woorden:
Liefde wil zich geven – ten leven!

Lied Ubi caritas

(wijn wordt rondgedeeld – we drinken op mensen en wensen)

V 2: Laat ons dan bidden:

Gij die overal zijt en zeker daar
waar mensen in uw naam bijeen zijn
en zich door uw inspiratie laten ondersteunen
om het voor de mensen rondom ons beter te maken

- mensen dichtbij en ver weg
- nu en later.

Daarom willen we er samen met U zorg voor dragen
dat er brood is voor iedereen:

brood voor ons lichaam

brood voor de ziel

zodat wij elkaar niet veroordelen voor wat we minder goed doen
maar elkaar prijzen voor wat lukt.

Want als we er voor elkaar zijn

is dit ultieme liefde – een hemels geluk – Uw droom.

Amen

Vredewens

'Het mooiste lied'

Als je blik mij bereikt, dan lijkt het of mijn hart haast van liefde bezwijkt.
En helemaal verward, zie ik ogen hemelsblauw en een stralende lach,
waarin geschreven was: ik hou van jou!

Ik ben van mijn lief en hij verlangt hartstochtelijk naar mij.
Laat me mooi zijn, met je meegaan naar een plek voor jou en mij.

Draag me als een zegel op je hart. Laat me heel dichtbij jou zijn:
wacht op mij. Ik heb mijzelf bewaard voor jou.
Neem me mee naar de dag dat ik me geven zou.
Draag mij als een zegel op je hart.

Als je vlak voor me staat, dan voelt het of mijn hart
uit haar dromen ontwaakt.
En hopeloos verliefd op de allermooiste man
met zijn krachtige blik waarin besloten ligt:
ik hou van jou!

Zij is stralend als de zon en zo helder als de maan.
Wat een wonder dat de mooiste mijn liefste is voortaan.

Loop niet vooruit op de liefde voor zij ontwaakt.
Je kunt haar niet dwingen als zij nog slaapt.
Wek de hartstocht niet op; het is een laaiend vuur.
Maar ontstoken door God, is ze rein en puur.

Draag ons als een zegel op uw hart, laat ons heel dicht bij U zijn.
Ga dan mee, elke dag, in voor- en tegenspoed.
Neem ons mee in de liefde die zichzelf niet zoekt.

Slotgebed en zegen

In het liefdeslied waaruit we vandaag gelezen hebben, viel op, hoezeer het gebaseerd is op wederzijdse bevestiging. De één spreekt zich uit over de ander, uitsluitend in zinnen die de ander groot maken. Dat vormt ook de basis voor iedere werkelijke ontmoeting. Het Hooglied is een pleidooi voor een andere menselijke verhouding tussen man en vrouw. Om dat verder waar te maken, worden we gezonden met Gods' zegen...

Mededelingen

Slotlied Uit vuur en ijzer

Liefde is...
duizend mooie facetten
die gedeeld worden
tussen twee of meer mensen.

Voor de viering maakten we gebruik van:

De nota's van Paul De Witte

Een liefdeslied als protest - Mimi Deckers-Dijs

Kom, mijn geliefde, kom; Liefde in de Bijbel - Dorothee Sölle en anderen

Verwondering - Kard. Godfried Danneels

Liefde op het lijf geschreven - Sytse de Vries

Marc, Gerarda, Elly